

POPIS ARHIVIRANIH EMISIJA (BIVŠE) REDAKCIJE NARODNE GLAZBE I OBIČAJA HTV-A, SNIMLJENIH NA PODRUČJU BANIJE/BANOVINE U RAZDOBLJU 1983.-1998.

ALEKSEJ GOTTHARDI-PAVLOVSKY

Hrvatska televizija
10000 Zagreb, Prisavlje 3
e-mail: alkesej.gotthardi-pavlovsky@zg.tel.hr

**UDK: 7.097:39](497.5-3 Banija/
Banovina)"1983/1998"**
Primljeno: 10. 05. 2000.
Prihvaćeno: 15. 05. 2000.

Ovaj se popis nastavlja na one već objavljene u Etnološkim tribinama br. 21 i 22, tj. na popise emisija rečene Redakcije, snimljenih na području Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema, te Like.

Svakomu tko će čitati ovaj popis, u oči će odmah upasti činjenica da je na području Banije tijekom relativno dugog razdoblja snimljeno relativno malo emisija. U obzir svakako valja uzeti da je to Domovinski rat, tj. okupacija i ratne operacije na tom području od 1991. do 1995. godine; međutim, riječ je o samo četiri godine, a razdoblje navedeno u naslovu ovoga popisa puno je dulje. Banija jest relativno malo zemljopisno područje, mnogo manje od Slavonije, međutim, čini se da su u pitanju bili i drugi razlozi...

Naime, u razgovoru s g. Božom Potočnikom, urednikom većine emisija (snimljenih do 1989.), doznao sam da je proizvodnja emisija o stanovništvu Banije i njegovoj narodnoj baštini uvijek bio pomalo delikatan posao — u smislu stalno potrebnog senzibiliteta za međunacionalne odnose Hrvata i Srba, odnosno katolika i pravoslavaca, koji su na tom području živjeli.

Članovi folklornih društava sela s većinskim pravoslavnim stanovništvom nerijetko su pred kameru dolazili s državnim zastavama te pjevali (tada politički preferirane) partizanske pjesme iz Drugoga svjetskog rata. Božo Potočnik uvrštavao ih je u emisije jer ih je (posve ispravno) smatrao narodnima¹, no kako se ipak radilo o emisijama s kulturološkom, a ne političkom namjerom, čitavu je situaciju otežavalo neophodno — a zapravo nametnuto — ekvilibriranje između zanatskih i političkih zadatosti. Možda je i ta činjenica bila jednim od čimbenika manje zastupljenosti Banije u programu tadašnje Redakcije narodne glazbe i običaja. To samo dokazuje činjenicu da je politika neodvojiva od ljudskog života i djelovanja, navlastito kad je o medijima riječ.

Ipak, zgodno je napomenuti da je prva emisija Redakcije o božićnim običajima, u ateistički deklariranom komunističkom političkom sustavu, snimljena upravo na Baniji, i to još 1988. godine, dakle u doba dok je sustav još uvijek vladao.

¹ Mnoge od njih i nastajale su na način tradicijskih pjesama; njihovi stihovi većinom su se i pjevali na melodije već otprije postojećih narodnih pjesama i plesova.

EMISIJE SNIMLJENE TIJEKOM 1983. GODINE

U LUŠĆANIMA NEKAD BILO, film, color negativ, 16 mm, traj. 26 min 22 sek.

Snimljeno u Luščanima, kraj Petrinje;

urednik: Božo Potočnik, scenaristi: B. Potočnik i N. Danojević, redateljica: Nada Danojević;

sadržaj: Glazbeno-dokumentarna emisija snimljena u Luščanima, selu (u doba snimanja) pretežno nastanjenim pravoslavnim stanovništvom. Sastoji se od tradicijskih plesova i pjesama koje u nošnji izvode članovi folklornog društva. Rekonstruirani su i neki poslovi i običaji koji ih prate - čijalo, kao i oni pri gradnji (drvene) kuće. Pučki umjetnik izrađuje skulpture u drvu, govoreći pritom o motivima svojega rada. U emisiji govore samo lokalni kazivači (nema stručnog /off/ komentara).

EMISIJE SNIMLJENE TIJEKOM 1987. GODINE

OJ LUŠĆANI, SELO NA BANJI, film, color negativ, 16 mm, traj. 29 min 01 sek.

Snimljeno 20.-26. svibnja;

urednik i scenarist: Božo Potočnik, redatelj: Igor Michieli;

sadržaj: Glazbena emisija snimljena u Luščanima, selu (u doba snimanja) nastanjenim pravoslavnim stanovništvom. Tijekom glazbenih brojeva (trad. pjesme i plesovi) redaju se kadrovi različitih starinskih umijeća - izrade bačava, miješenja te pečenja kruha u krušnoj peći... Članovi folklornog društva izvode pjesme (većinom a cappella, a neke uz tamburaški sastav): *Kad brigada preko Save krene, Avoj goro, Djevojka se krivo Bogu klela, Ratuj rate, Sitna kiša padala, Brk mi se crni*, i svirku na dvojnicama, na dvojnicama i bubnju, pjevanje uz gusle (o V. Gačeši), te plesove (uz usnu harmoniku ili tamburaški sastav): *Šimi polka, Sirotica, Žandarska, Kolo, Drmeš, Sremica, Kruška, jabuka, šljiva, Tko od kola kolovođa i Divizija na put kreće* (kolo). U emisiji govore samo lokalni kazivači (nema stručnog /off/ komentara).

EMISIJE SNIMLJENE TIJEKOM 1988. GODINE

RASPUĆA VIII (ČAROJICE), film, color negativ, 16 mm, traj. 44 min.

Snimljeno u selima oko Luščana, 4.-9. siječnja;

urednik: Božo Potočnik, scenarist i redatelj: Dominik Zen;

sadržaj: Dokumentarna emisija (iz serije *Raspuća*) - rekonstrukcija običaja uzajamnih božićnih čestitanja katolika i pravoslavaca. Emisiju prati spikerski off komentar, koji na kraju upućuje na postojanje vjerskih sloboda u tadašnjoj Jugoslaviji; najvjerojatnije se radi o potrebi Redakcije i autora emisije da se zaštite od tadašnjih potencijalnih (političkih) zamjerki radi ekraniziranja vjerskih sadržaja.

Aleksej Gotthardi-Pavlovsky: Popis arhiviranih emisija (bivše) Redakcije narodne glazbe i...

RASPUĆA X, film, color negativ, 16 mm, traj. 45 min 06 sek.

Snimljeno na području Kozare i Banije (u selima Luščani, Podgradci i Pejići), 29. lipnja - 4. srpnja;

urednik: Božo Potočnik, scenarist i redatelj: Dominik Zen, snimatelj: Vilim Folnegović; sadržaj: (nema podataka u arhivskim listovima).

ZELENI SE JORGOVAN, film, color negativ, 16 mm, traj. 28 min 50 sek.

Snimljeno u Moštanici, Madžarima i Budičini, 10-14. lipnja;

urednik i scenarist: Božo Potočnik, redatelj: Igor Michieli, snimatelj: Vilim Folnegović;

sadržaj: Glazbena emisija snimljena na Baniji, u selima Moštanica, Budičina, Madžari i Blinja. Mještani tih mjesta, organizirani u folklorna društva (voditelji folk. društava u emisiji daju nekoliko općih informacija o svojem društvu, mjestu i kraju) izvode (uglavnom u nošnji) svoje trad. pjesme i plesove. Moštanica - pjesme: *Vijala se vrbičica*, *Travice travo*, *Oj livado, bil se orat dala*, *Pjesma o braći Vedovićima* (partizanska, uz tambure); Moštanica - plesovi: *Polka*, *Drmeš*; Blinja - pjesme: *Oj grngeta*, *Ran' djevojko na vodu*, *Dvor daleko* (uz tambure), *Rasla dunja u majkinom dvoru* (solo uz dvožicu), *Iamarice i Petrova Goro* (partizanska, uz tambure), *Opšajdiri* (uz tambure); Blinja - plesovi: *Varalica* (uz usnu harmoniku); Madžari - pjesme: *Jagnješce moje*, *Pjevaj grlo, nek' te čuje milo*, *Tri djevojke zbor zborile*; Budičina - plesovi: *Sinoć Ivo sa grada strelio* (pjevano kolo), *Tri put sim, tri put tam*, *Oberštajer* (uz tambure).

EMISIJE SNIMLJENE TIJEKOM 1989. GODINE

VIJALA SE VRBIČICA, film, color negativ, 16 mm, traj. 27 min 30 sek.

Snimljeno u Hrastovici, Bačugi, ... u lipnju;

urednik i scenarist: Božo Potočnik, redatelj: Igor Michieli;

sadržaj: Dokumentarno-glazbena emisija snimljena u katoličkim i pravoslavnim selima Banije (nema preciznijih podataka u arhivskim listovima).

EMISIJE SNIMLJENJE TIJEKOM 1998.

32. MEĐUNARODNA SMOTRA FOLKLORA - GLINA, KOROD, OŠTRA LUKA-BOK, beta sp vrpca, traj. 24 min 10 sek.;

Snimljeno u studiju HTV-a, 24.-26. srpnja;

urednik i voditelj: Aleksej Pavlovsky, redatelj: Igor Michieli;

sadržaj: Glazbena emisija snimljena tijekom 32. međunarodne smotre folklora u Zagrebu, u kojoj svoje tradicijske pjesme i plesove izvode hrvatske folk. skupine iz Gline (Banija) i Oštre Luke/Boka (Bosanska posavina), te Mađari iz Koroda

Aleksej Gotthardi-Pavlovsky: Popis arhiviranih emisija (bivše) Redakcije narodne glazbe i...

(Slavonija). Skupina iz Gline inscenirala je običaj Ivanja, izvodeći pjesme *Ivančica*, *Zeleni se jedna mala baščica*, *Ljubio sam seke dvije*, te plesove *Tri koraka sim*, *tri koraka tam* i *Drmeš (Šestica)*. Nastup glinske skupine traje oko 8 minuta.

I na kraju, informacija poznata i iz dosadašnjih Popisa: tko želi imati VHS presnimku neke od navedenih emisija, može se obratiti HTV-u, gđi. Ljerki Višnar, tel. (01) 634-3184.